

Eurajoen kunta

Suomen luonnonsuojeluliitto Rauman seutu

Ehdotus kahden luonnonsuojelualan perustamiseksi Eurajoen kunnan omistamille maille

Suomen luonnonsuojeluliitto Rauman seutu on Rauman ja Eurajoen alueella toimiva Suomen luonnonsuojeluliiton (SII) paikallisyhdistys. SII:n aiemmin Eurajoella toiminut paikallisyhdistys Eurajoen ympäristöseura ry ja Rauman paikallisyhdistys Rauman seudun luonnonystävät ry on yhdistetty kuntien yhteiseksi paikallisyhdistykseksi, jonka nimi nykyään on Suomen luonnonsuojeluliitto Rauman seutu.

Yhdistys ehdottaa kahden luonto- ja virkistyskäyttöarvoiltaan merkittävän, Eurajoen kunnan omistuksessa olevan kohteen perustamista luonnonsuojelulain mukaisiksi luonnonsuojelualueiksi. Kohteet ovat molemmat sellaisia, joita ei voimassa olevan kaavan tai lainsäädännön (metsälaki ja luonnonsuojelulaki) johdosta voida käyttää metsätalouteen, joten kunnalle ei koidu taloudellisia menetyksiä kohteiden suojelusta. Perustamalla alueet luonnonsuojelualueiksi kunnan on mahdollista hakea METSO- tai HELMI-ohjelmasta korvausta kohteiden puustosta siitäkin huolimatta, että puusto ei kaavasta tai lainsäädännöstä johtuen olisi metsätaloudellisesti käytettävissä. Suojelurajauksilla on mahdollista turvata kohteiden säilyminen ja suotuisa kehitys pitkälle tulevaisuuteen. Luonnonsuojelualueelle on paremmat mahdollisuudet saada valtionhallinnon ja muiden rahoittajien tukea luonnonhoitoon ja luontoarvojen seurantaan kuin kaavassa pelkästään virkistysalueeksi tai metsätalousmaaksi määritellylle kohteelle. Luonnoltaan edustavat suojelukohteet tuovat kunnalle myönteistä näkyvyyttä ja lisäävät matkailutuloja. Kunnan omistamalle alueelle perustetulla luonnonsuojelualueella maanomistus säilyy kunnalla. Luonnonsuojelualueelle laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma, jolla turvataan alueiden virkistyskäyttö, luontolaadun säilyminen ja kehittyminen sekä pyritään varmistamaan tarvittavien luonnonhoitotoimien jatkuvuus.

Luonnonsuojelualueiden perustaminen tukee osaltaan kunnan HINKU-tavoitteita ja kuntalaisten ympäristöosaamista koskevia tavoitteita.

Kaunissaari

Kaunissaari on Eurajoen suistoalueella, Olkiluodon ja Orjasaaren pohjoispuolella sijaitseva noin 33 hehtaarin kokoinen saari. Saarella on merkittäviä vanhan metsän ja perinnebiotooppien luontoarvoja. Saaren lajistoa on inventoitu viimeksi vuonna 2005, jolloin lajistossa todettiin niin vanhan metsän kuin niittyjen arvokasta lajistoa. Saaren erityispiirre on sinne sahatoiminnan (1872 – 1923) aikana läjitetty painolastimaa, joka on tuonut saareen kalkkivaikutusta ja painolastikasvillisuutta. Vuoden 2005 lajistoinventoinneissa havaittiin erityisesti sienilajistossa harvinaisia kalkinsuosijalajeja. Perinnebiotooppilajistossa huomionarvoisia ovat esimerkiksi hakarasara ja papelorikko. Vanhan metsän lajistossa on mm. vanhapuustoisten kaupunkipuistojen ulkopuolella harvinaisena vanhoissa metsissä tavattava karhunkääpä. Saaren pesimälinnuston tiheys oli vuoden 2005 inventointien aikana puolitoistakertainen tavanomaiseen verrattuna. Pesimälinnustoon kuuluivat tuolloin mm. harvinainen ja vaateliias kultarinta sekä lehtopöllö ja nuolihaukka. Saarella on teollisuushistoriallisina jäänteinä rakennusten perustuksia A. Ahlströmin höyrysahan ja satamatoiminnan ajoilta.

Saaren niittyluontoa on viime vuosina hoidettu lampaita laiduntamalla. Tulokset vaikuttavat hyviltä, mm. saaren pieni papelorikkokasvusto on säilynyt ja jopa hieman vahvistunut. Niittyluonnon elinvoimaisuutta on edistänyt myös rakennusjäänteiden esille ottaminen. Saaren vanhan metsän luontoarvot ovat parantuneet

entisestäään lahoppuun lisääntymisen seurauksena. Varsinkin loppuvuoden 2024 myrskyt toivat saareen lisää kuollutta puuta, joten saareen on hyvät mahdollisuudet kehittyä talousmetsistä puuttuvaa ja erittäin vaateliaan lajiston edellyttämää lahoppuujatkumoa.

Saari on tällä hetkellä kaavoitettu virkistysalueeksi. Saareen toteutettiin vuosina 2004 – 2005 retkeilypolut ja retkeilypalvelurakenteita. Palvelurakenteita on kunnostettu viime vuosina. Saaren pohjoisreunassa oleva kallioalue on merkitty kaavaan suojeltavaksi metsälain 10 §:n perusteella, saaren länsiosassa oleva kosteikko metsä- tai luonnonsuojelulain perusteella. Nykyisen luonnonsuojelulain pohjalta myös saaren tervaleppämetsät ja kedot kuuluvat suojeltuihin luontotyyppeihin. Saarella ei tällä hetkellä siis ole juuri alueita, jotka eivät kuuluisi joko metsä- tai luonnonsuojelulain suojaamiin. Luonnonsuojelun perustaminen olisi näin ollen mielekäästä, jolloin saaren hoitoa ja käyttöä olisi mahdollista suunnitella kokonaisuutena luonnonsuojeluviranomaisten asiantuntemusta hyödyntäen ja luontoarvoja hyödyntää matkailussa.

Luonnonsuojelun perustamisesta ei seuraa rajoituksia alueen virkistyskäyttöön, mutta sillä voidaan tukea saaren profiilia korkealaatuisena luontoretkeily- ja matkailukohteena ja tuoda esille Eurajoen alueen luonnon arvoja. Kunnan rooli maanomistajana on keskeinen hoito- ja käyttösuunnitelman laadinnassa.

Kaunissaaren perinnebiotooppien hoidossa tärkeää on hoidon jatkuvuuden turvaaminen pitkälle tulevaisuuteen ja lajiston säännölliset seurantainventoinnit. Tähän on saatavilla parhaat rahoituslähteet ja keinot luonnonsuojelun alueella.

Ilveskallio eli Kissakallio

Myös Kissakallioksi kutsuttu Ilveskallio on Eurajoen keskustan pohjoispuolella sijaitseva ainutlaatuinen diabaasikallio. Kallion pohjoisreunalla on pystysuora, yli 10 metrin korkea kallioseinä. Alueella on retkeilyreitti ja laavu. Paikka on osa laajempaa Eurajoen kunnan omistamaa metsäkiinteistöä 51-414-1-124.

Ehdotamme 4 – 5 hehtaarin luonnonsuojelun perustamista osalle edellä mainittua kiinteistöä. Suojeltavan alueen ehdotettu raja esitetään karkeasti liitteessä 2. Raja on suuntaa antava ja mikäli suojelun perustetaan, tulee raja tietysti suunnitella maastossa siten, että se sisältää alueen arvokkaimmat luonnonympäristöt.

Jyrkänteenalusmetsät kuuluvat metsälain 10 §:n suojaamiin elinympäristöihin, joissa metsätalouden toimenpiteitä ei saa tehdä. Lain tulkintaohjeen mukaan laissa yhtenä kohteiden kriteereistä mainittu pienialaisuus tarkoittaa enimmillään neljän hehtaarin pinta-alaa. Ehdottamamme raja sisältäisi metsälain suojaaman jyrkänteenalusmetsän sekä osan kallion lakialuetta ja kallion laella olevan ojittamattoman korpipainanteen, joka niin ikään on metsälain suojaama.

Ilveskallio on edustava esimerkki Satakunnan diabaasikallioista, joille ominaista on vaateliaan lehtolajiston mahdollistava ns. kalkkivaikutus. Oliviinidiabaasi on syväkivilaji, joka emäksisenä tuottaa lehtolajistolle soveltuvia elinympäristöjä. Ehdotetun suojelurajauksen sisällä metsä on joko tuoreen tai kuivan lehdon pääosin boreaalista luonnonmetsää. Vaateliasta lehto- ja kalliolajistoa edustavat mm. tummaraunioinen, kissankäpälä, mustakannonmarja ja haisukurjenpolvi. Kohteella on harvinaista, uhanalaista ja vaateliasta sammallajistoa, mm. isoriippusammal, poimulehväsammas, korpikerrossammal, ketjusammal ja kivikutrisammal. Lajistoa ovat vapaaehtoistyönä inventoineet viime vuosina biologi Janne Lampolahti ja luontokartoittaja EAT Esa Hankonen. Uhanalaisen isoriippusammalen esiintymä on valtakunnallisesti merkittävä. Lajitietokeskuksen tietokannan mukaan alueella on asiantuntijahavainnot uhanalaisista lintulajeista pesivinä ainakin hömö- ja töyhtötaiesesta. Systemaattisia, vakiomenetelmin tehtyjä luontoselvityksiä alueella ei ole tehty.

Luonnonsuojelualuerajaus ei tälläkään kohteella rajoittaisi alueen nykyistä virkistyskäyttöä, vaan tukisi luontolaadun säilymistä ja asukasviihtyvyyttä ja Eurajoen kirkonkylän vetovoimaisuutta. Kunnalle luonnonsuojelualueen perustaminen mahdollistaisi täyden korvauksen saamisen puustosta, jota ei nyt muutenkaan voida hyödyntää metsälakikohteen takia ja alueella, jossa hakkuut heikentäisivät merkittävästi suositun virkistysympäristön arvoa ja sitä kautta asukasviihtyvyyttä.

Jonna Soininen, pj Tanja Virtanen, sihteeri